

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2023 r.

2.Sąd Okręgowy w Poznaniu III Wydział Karny w składzie:

3.Przewodnicząca: sędzia Izabela Dehmel

4.Protokolant: p.o. staż. Marcin Pamfil

5.przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu – A. O.

6.po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2023 r. na rozprawie

7.sprawy z wniosku M. A. (M. A.)

o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania wyroku Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 25 czerwca 1986 r. sygn. akt V K 715/86

1. Na podstawie art. 8 ust. 1 w zw. z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zasądza na rzecz wnioskodawczyni M. A. kwotę 60.000 (sześćdziesiąt tysięcy złotych) tytułem zadośćuczynienia wraz z odsetkami ustawowymi od dnia uprawomocnienia wyroku do dnia zapłaty, a w pozostałym zakresie wniosek o zasądzenie odszkodowania oddala.

2. Na podstawie § 11 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r. poz. 1800) zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz wnioskodawczyni M. A. kwotę 295,20 zł (dwieście dziewięćdziesiąt pięć złotych 20/100) brutto tytułem wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika.

3. Na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

sędzia Izabela Dehmel

UZASADNIENIE			
Wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 14 lutego 2023 r.	Sygnatura akt	III Ko 567/22	
1. WNIOSKODAWCA			
M. A.			

2. ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA			
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki	
	18.705,66 zł	ustawowe odsetki od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty	
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki	
	60.000 zł	ustawowe odsetki od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty	
3.	Inne		
	Zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.		
3. Ustalenie faktów			
3.1. Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	W dniu 11 sierpnia 2022r. (data prezentaty) do Sądu Okręgowego w Warszawie wpłynął wniosek M. A. – złożony za pośrednictwem pełnomocnika o zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni	wniosek z dn. 08.08.2022 r. wraz z załącznikami	k. 3-20

zadośćuczynienia w kwocie 60.000,00 zł oraz odszkodowania w kwocie 18.705,66 zł wraz z odsetkami ustawowymi od uprawomocnienia się wyroku do daty zapłaty, za doznaną krzywdę wskutek działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (wniosek k. 3-6).

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że M. A. (wcześniej J.) w latach 1984 - 1986 była zaangażowana w działalność opozycyjną w organizacjach antykomunistycznych poprzez rozpowszechnianie bez zezwolenia bezdebitowych wydawnictw w ilości co najmniej 78 egzemplarzy wydawnictwa pod nazwą (...) - Krajowa Agencja (...) - zawierającego w treści oświadczenia nielegalnych struktur oraz hasła, wzywające do zbojkotowania uroczystości z okazji święta 1 Maja 1986r. oraz tendencyjne artykuły podważające zaufanie do działalności organów państwowych

Postanowieniem z dnia 16 sierpnia 2022 r.

	sygn. akt XVIII Ko 66/22 Sąd Okręgowy w Warszawie uznał się niewłaściwym miejscowo do rozpoznania wniosku i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Poznaniu. Na rozprawie w dniu 14 lutego 2023 r. pełnomocnik wnioskodawczyni oraz wnioskodawczyni podtrzymała złożony wniosek w całości w zakresie dochodzonego zadośćuczynienia oraz odszkodowania.		
	postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dn. 11.08.2022r. sygn. XVIII Ko 66/22	k. 23-25	
protokół rozprawy z dn. 14.02.2023r.	k. 81-83		
3.1.2.	W dniu 28 marca 1986 r. M. J. (obecnie A.) została zatrzymana przez trzech nieumundurowanych mężczyzn w pociągu relacji P. - T. podczas przewożenia niezależnej prasy i innych wydawnictw. Wnioskodawczyni miała wówczas 21 lat, była studentką II roku Akademii Medycznej w P. (kierunek lekarski). M. A. została przewieziona do T., a następnie do P. i osadzona w areszcie komendy MO. W dniu 04 kwietnia 1986r. przewieziona została do Aresztu Śledczego w P.,	odpis skrócony aktu małżeństwa	k. 8-8v

	gdzie została przesłuchana w charakterze podejrzanej i złożyła wyjaśnienia. M. A. była pozbawiona wolności w okresie od dnia 28 marca 1986 r. do dnia 25 czerwca 1986 r. tj. 97 dni.		
kopia akt sygn. IPN Po 04/3579, IPN Po 193/394, IPN Po 0190/12, IPN Po 6/13	k. 40-56, 61		
protokół przesłuchania z dn. 04.04.1986r.	k. 57-60		
zeznania M. A. z dn. 14.02.2023 r.	k. 81-82v		
3.1.3.	Wyrokiem Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 25 czerwca 1986 r. sygn. akt V K 715/86 M. J. (obecnie A.) została skazana na podstawie art. 282a § 1 k.k. i art. 45 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r., w związku z art. 10 § 2 k.k., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz orzeczono wobec niej koszty w wysokości 3.600 zł na rzecz Skarbu Państwa za to, że w marcu 1986 r. w P. celem wywołania niepokoju publicznego lub rozruchów brała udział bez zezwolenia w rozpowszechnianiu bezdebitowych wydawnictw w ilości co najmniej 78 egzemplarzy wydawnictwa pod nazwą (...) - Krajowa Agencja (...) - zawierającego	wyrok z dn. 25.06.1986 r. sygn. akt V K 715/86	k. 9-10

	w treści oświadczenia nielegalnych struktur oraz hasła, wzywające do zbojkotowania uroczystości z okazji święta 1 Maja 1986 r. oraz tendencyjne artykuły, podważające zaufanie do działalności organów państwowych. Na poczet kary zaliczono M. J. (obecnie A.) tymczasowe aresztowanie od dnia 28 marca 1986 r. do dnia 25 czerwca 1986 r.		
3.1.4.	Postanowieniem z dnia 28 lipca 1986 r. Sąd Rejonowy w Poznaniu na wniosek Prokuratury Wojewódzkiej w P. na zasadzie art. 2 ust. 3 i art. 12 ust. 2 ustawy o szczególnym postępowaniu wobec sprawców niektórych przestępstw z dnia 17 lipca 1986 r. umorzył postępowanie wobec M. J. (obecnie A.) orzekając o przepadku dowodów rzeczowych. Prokurator Generalny pismem z dnia 18 listopada 1993 r. wniósł rewizję nadzwyczajną od postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 25 czerwca 1986 r. sygn. akt V K 715/86 do Sądu Najwyższego Izby Karnej, zaskarżając w/w wyrok na korzyść M. J.. Prokurator Generalny zarzucił przedmiotowemu orzeczeniu obrazę art. 282 § 1 k.k. przez bezpodstawne przyjęcie,	dodatkowa informacja o zarejestrowanej osobie z dnia 30.07.1986 r.	k. 46-47

	że działanie M. J. (obecnie A.) wypełniało znamiona tego przepisu oraz art. 1 k.k. przez uznanie, że popełniony przez M. J. (obecnie A.) występki z art. 45 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe (Dz.U. nr 5, poz. 24) był społecznie niebezpieczny, mimo braku przesłanek ku temu. Prokurator Generalny wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i uniewinnienie M. J. (obecnie A.).		
rewizja nadzwyczajna Prokuratora Generalnego z dn. 18.11.1993 r.	k.11-13		
3.1.5.	Wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1994 r. sygn. akt II KRN 384/93 po rozpoznaniu sprawy M. J. (obecnie A.) z powodu rewizji nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść w/w (RN VI 630/76/93) od postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu z dnia 28 lipca 1986 r. sygn. akt V K 715/86 uchylono zaskarżone postanowienie i M. J. (obecnie A.) uniewinniono od zarzuczonego jej czynu, zaś kosztami postępowania w sprawie obciążono Skarb Państwa.	Wyrok w Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 24.01.1994 r. sygn. akt II KRN 384/93	k. 14-19

3.1.6.	M. A. w związku z aresztowaniem doznała wielu negatywnych przeżyć. Podczas zatrzymania doznała przemocy fizycznej, gdyż funkcjonariusze dokonujący tej czynności obezwładnili ją, siłą została wepchnięta do samochodu, a następnie zastraszana (wskazywano, że podzieli ona los ks. Popiełuszki). Nadto podawano jej nieprawdziwe informacje odnośnie stanu zdrowia jej rodziców, a także grożono wyrzuceniem ze studiów. Również i pobyt w Areszcie Śledczym M. A. w którym została osadzona jako tymczasowo aresztowana, okazał się dla niej dotkliwy i niekomfortowy z wielu względów od niej niezależnych. Zostało to spowodowane: umieszczeniem wnioskodawczyni w wieloosobowych, małych celach ze sprawcami przestępstw kryminalnych (kradzieże, morderstwo), złymi warunkami higieniczno-sanitarnymi (załatwianie potrzeb fizjologicznych w obecności pozostałych osadzonych), niewłaściwym odżywianiem (słaba jakość posiłków); ograniczeniem kontaktu z rodziną (pierwsze widzenie miało miejsce po miesiącu od zatrzymania), a także odczuwaniem lęku spowodowanego	protokół przesłuchania wnioskodawczyni z dnia 04.04.1986 r.	k. 57-60

	niepewnością, co będzie dalej oraz obawą o los rodziców. Pobyty w areszcie śledczym pogorszył nie tylko zdrowie psychiczne wnioskodawczynie, ale odbił się również na jej sytuacji zawodowej. Niezwłocznie po aresztowaniu M. A. została zawieszona w prawach studenta i w konsekwencji zmuszona była powtarzać rok studiów. Zarówno przed jak i po opuszczeniu aresztu wnioskodawczynie korzystała ze wsparcia finansowego swoich rodziców (pozostawała na ich utrzymaniu, jednocześnie uzyskiwała stypendium za wyniki w nauce). Po ukończeniu studiów medycznych M. A. podjęła pracę w Instytucie (...) w P.. Wnioskodawczynie obecnie od ok. 10 lat leczy się z nerwicy lękowej i jest pod opieką lekarza psychiatry.		
zeznania wnioskodawczynie M. A. z dnia 14.02.2023 r.	k.81-82v		
3.2. Fakty uznane za nieudowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.	M. A. na skutek tymczasowego aresztowania w okresie od dnia 28 marca 1986 r. do dnia 25	wniosek o odszkodowanie z dn. 08.08.2022 r.	k. 3-20

	czerwca 1986 r. (okres 97 dni) poniosła szkodę w wysokości 18.705,66 zł (6.235,22 zł x 3), doznaną przez wnioskodawczynię w związku z powtarzaniem roku akademickiego, co w efekcie przyczyniło się do późniejszego wejścia przez nią na rynek pracy. Wnioskodawczyni powołała się w treści wniosku na wysokość przeciętnego wynagrodzenia w pierwszym kwartale 2022 r. – zgodnie z Komunikatem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 11 maja 2022 r. tj. kwotę 6.235,22 zł.		
komunikat Prezesa GUS z dn. 11.05.2022r. w sprawie przeciętnego wynagrodzenia w pierwszym kwartale 2022r.	k. 20		
4. ocena DOWODÓW			
4.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów			
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu	
3.1.2 – 3.1.5.	dokumenty zgromadzone w aktach Sądu Okręgowego w Poznaniu sygn. akt III Ko 567/22 oraz akta o sygn. IPN Po 04/3579, IPN Po 193/394,	Sąd uznał za wiarygodne dokumenty załączone do akt sprawy, albowiem zostały one sporządzone przez właściwe organy, w granicach przysługujących im kompetencji oraz	

	IPN Po 0190/12, IPN Po 6/13	w formie przewidzianej przez przepisy, a Sąd nie znalazł żadnych podstaw do podważenia ich autentyczności, czy też prawdziwości zawartych w nich twierdzeń. Dokumenty te nie były także kwestionowane w toku postępowania przez żadną ze stron procesowych, zaś Sąd nie znalazł żadnego powodu, aby uczynić to z urzędu.	
3.1.2. 3.1.6.	zeznania wnioskodawczynie M. A.	Zeznania wnioskodawczynie M. A. Sąd uznał za wiarygodne, w szczególności co do faktu jej działalności niepodległościowej tj. rozpowszechnianiu bezdebitowych wydawnictw, okoliczności jej zatrzymania, a także prowadzonego co do niej postępowania przez Sąd Rejonowy w Poznaniu sygn. akt V K 715/86. Wnioskodawczynie opisała przebieg doświadczeń życiowych w szczególności: warunki panujące w Areszcie Śledczym, doznane krzywdy oraz charakter przeżyć i stanu zdrowia związanego z tymi przeżyciami. W ocenie Sądu M. A. nie starała się w ocenie Sądu w żaden sposób intensyfikować doznanych w związku z tym niedogodności w celu maksymalizacji swojego poczucia krzywdy. Z uwagi na powyższe Sąd nie znalazł podstaw	

		do zakwestionowania wartości dowodowej wskazanych powyżej twierdzeń. Nadto zeznania wnioskodawcy ni pozostały w zgodzie z powszechną wiedzą historyczną, realiami ówczesnej władzy, a także korelowały ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, a w szczególności z dokumentami znajdującymi się w aktach BUPoIII-5330-542 (2)/22.	
4.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz niemające znaczenia dla ustalenia faktów)			
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwięźle o powodach nieuwzględnienia dowodu	
3.1.	wniosek o odszkodowanie za poniesioną szkodę i zadośćuczynienia za doznaną krzywdę z dnia 08.08.2022r. wraz z załącznikami	Twierdzenia zawarte we wniosku o zasadności przyznania M. A. odszkodowania w wysokości 18.705,66 zł tytułem szkody jaką w/w miała ponieść w związku z koniecznością powtarzania roku akademickiego oraz późniejszym wejściem przez nią na rynek pracy, ustalonej w oparciu o średnią płacę krajową w pierwszym kwartale 2022 r.	

Sąd uznał, że okoliczność ta nie została w żaden sposób udowodniona przez wnioskodawczynię. Wnioskowana kwota nie wynika ani z jakiegokolwiek dokumentu, ani też z zeznań wnioskodawczyni. M. A. wskazywała, że tymczasowe aresztowanie wpłynęło na jej życie zawodowe poprzez wydłużenie czasu studiów. Trudno jest jednak upatrywać w ocenie Sądu wysokości odszkodowania w oparciu o wysokość dochodu na poziomie średniej płacy krajowej w pierwszym kwartale 2022 r. i przyjęcie, że 1 miesiąc tymczasowego aresztowania odpowiada właśnie kwocie 6.235,22 zł.

Wnioskodawczyni w żaden sposób nie wykazała, iż przeciętne wynagrodzenie miesięczne w pierwszym kwartale 2022 r. to kwota, jaką osiągnęłaby w momencie braku konieczności powtarzania roku akademickiego po ukończonych studiach oraz zagwarantowanej pracy zgodnie z regulaminem otrzymanego stypendium. W aktach sprawy nie znajdują się jakiegokolwiek dane, które mogłyby uzasadniać takie stanowisko.

Zdaniem Sądu zatem wyliczenia zawarte we wniosku z dnia 08

		sierpnia 2022 r. w zakresie roszczenie odszkodowawczego mają charakter czysto życzeniowy i nie znajdują potwierdzenia w żadnych wiarygodnych dowodach, co skutkowało oddaleniem wniosku w tej części.	
5. PODSTAWA PRAWNA			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
	Podstawą prawną roszczenia o zasądzenie odszkodowania, z którym wystąpiła M. A. jest art. 8 ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.z 2021r. poz.1693).	art. 481§1 k.c.	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Zgodnie z art. 8 ust. 1 ww. ustawy, osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę			

i zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłe z wykonania orzeczenia albo decyzji. Zgodnie zaś z art. 11 ust. 1 przywołanej powyżej ustawy, przepisy art. 8-10 mają odpowiednie zastosowanie również wobec osób, co do których zachodzą przesłanki do stwierdzenia nieważności orzeczenia, jeżeli oskarżonego uniewinniono lub postępowanie umorzono z powodów, o których mowa w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 Kodeksu postępowania karnego, i nie zostało prawomocnie zasądzone odszkodowanie i zadośćuczynienie, a osoby te były zatrzymane lub tymczasowo aresztowane. Roszczenia o odszkodowanie i zadośćuczynienie nie przedawniają się.

Przypomnieć należy, że by wystąpić z roszczeniem o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podstawie powyższych przepisów, konieczne jest spełnienie przez ubiegającego się warunku, by represje karne, które taką osobę dotknęły spowodowane były działaniami tej osoby w obronie niepodległego bytu Państwa Polskiego. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 ww. ustawy lutowej uznaje się za nieważne orzeczenia wydane przez polskie organy ścigania i wymiaru

sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, począwszy od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r., jeżeli czyn zarzucony lub przypisany był związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego albo orzeczenie wydano z powodu takiej działalności, jak również orzeczenia wydane za opór przeciwko kolektywizacji wsi oraz obowiązkowym dostawom.

Wnioskodawczyni działała na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego i z tego powodu była represjonowana przez organy ścigania. Wobec powyższego do M. A. (wcześniej J.) mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Z całokształtu zachowanej do dziś dokumentacji nr BUPoIII-5330-542(2)/22, przekazanej Sądowi przez Instytut Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w P. oraz kopii dokumentów przedłożonych wraz z

wnioskiem, wynika, że wnioskodawczyni prowadziła działalność niepodległościową, opozycyjną, uznaną przez ówczesne władze za bezprawną w świetle obowiązujących wówczas przepisów.			
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
	Podstawą prawną roszczenia o zasądzenie zadośćuczynienia, z którym wystąpiła M. A. jest art. 8 ust. 1 oraz art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz.U.z 2021r. poz.1693).	art. 481§1 k.c.	
Zwięźle o powodach podstawy prawnej			
Uzasadnienie podstawy prawnej, jak w przypadku odszkodowania.			
Inne			
3.		Artykuł 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu	

		Państwa Polskiego (Dz.U.z 2021 r. poz.1693)	
Zwiężle o powodach podstawy prawnej			
Przepis art. 13 ww. ustawy przewiduje, że koszty postępowania w sprawach objętych ustawą, w tym z tytułu ustanowienia pełnomocnika, ponosi Skarb Państwa.			
6. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA			
Zwiężle o powodach rozstrzygnięcia			
Odszkodowanie			
1.	Kwota główna	Odsetki	
	Odnosząc się do roszczeń M. A. o odszkodowanie Sąd na wstępie pragnie zauważyć, że w polskim systemie prawa cywilnego brak jest normatywnej definicji szkody. Szkoda jest pojęciem o charakterze doktrynalnym. Artykuł 361 § 2 k.c. wskazuje jedynie na zakres szkody podlegającej naprawieniu, nie będąc źródłem jurydycznej definicji samego pojęcia „szkoda” (vide: wyrok SN z dn. 25.01.2007r., V CSK 423/06, LEX		

nr 277311). Można przyjąć, że szkodą jest uszczerbek majątkowy, czyli zmniejszenie się majątku wskutek określonego zdarzenia, z pominięciem tych, które zależą od woli doznającego uszczerbku (por. np. F. Błahuta (w:) Kodeks..., s. 871). Szkodę definiuje się również jako wszelkie uszczerbki w dobrach lub interesach prawnie chronionych, których poszkodowany doznał wbrew swej woli (vide: Z. R., Zobowiązania..., s. 83). Pomijając element woli poszkodowanego, definiuje się szkodę również jako każdy uszczerbek w dobrach prawnie chronionych, z którym ustawa wiąże powstanie odpowiedzialności odszkodowawczej (Z. Banaszczyk (w:) Kodeks..., s. 723 i wskazywani tam autorzy). Najistotniejszy podział szkody wynika z brzmienia art. 361 § 2 k.c. Z przepisu tego wynika, że szkoda polega albo na stracie, którą poniósł poszkodowany (*damnum emergens*), albo pozbawieniu poszkodowanego korzyści, które mógłby uzyskać, gdyby mu szkody nie wyrządzono (*lucrum cessans*). Strata (*damnum emergens*) to każde pogorszenie się sytuacji majątkowej (zmniejszenie aktywów lub zwiększenie pasywów) poszkodowanego, w

wyniku czego
poszkodowany staje się
uboższy, niż był
przed doznaniem szkody
(A. Rembeliński (w):
Kodeks..., s. 276).
Inaczej rzecz ujmując,
stratą jest pomniejszenie
majątku poszkodowanego,
polegające na
zmniejszeniu,
uszczerpleniu aktywów
poprzez zniszczenie, utratę
lub uszkodzenie
określonych składników
majątkowych, albo
obniżenie ich wartości.
Stratą będzie również
zwiększenie, przybycie
pasywów poprzez np.
powstanie nowych
zobowiązań albo ich
zwiększenie. Z kolei
szkoda związana z
utraconymi korzyściami
(lucrum cessans) polega
na tym, że majątek
poszkodowanego nie
wzrósł tak, jakby się
to stało, gdyby nie
nastąpiło zdarzenie, z
którym połączona jest
czyjaś odpowiedzialność.
W orzecznictwie przyjęto,
że szkodą w przypadku
utraconych korzyści jest
szkoda, którą określa
to, co nie weszło do
majątku poszkodowanego
na skutek zdarzenia
wyrządzającego tę szkodę,
a inaczej mówiąc, to,
co weszłoby do majątku
poszkodowanego, gdyby
zdarzenie wyrządzające
szkodę nie nastąpiło
(vide: wyrok SN z
dn. 18.01.2002r., I
CKN 132/01, LEX
nr 53144). Szkoda

w postaci utraconych korzyści ma zawsze charakter hipotetyczny i do końca nieweryfikowalny. Nie można bowiem mieć z reguły pewności, czy dana korzyść została osiągnięta przez poszkodowanego, gdyby nie zdarzenie szkodzące. Jednak szkoda taka musi być przez poszkodowanego wykazana z tak dużym prawdopodobieństwem, aby uzasadniała ona w świetle doświadczenia życiowego przyjęcie, że utrata korzyści rzeczywiście nastąpiła (vide: wyrok SN z dn. 03.10.1979 r., II CR 304/79, OSNCP 1980, nr 9, poz. 164; wyrok SN z dn. 28.01.1999r., III CKN 133/98, niepubl.; wyrok SN z dn. 21.06.2001r., IV CKN 382/00, niepubl.; wyrok SN z dn. 28.04.2004r., III CK 495/02, niepubl.; wyrok SN z dn. 23.06.2004 ., V CK 607/03, LEX nr 194103; wyrok SN z dn. 26.01.2005r., V CK 426/04, niepubl.; A. Rembieniński (w:) Kodeks..., s. 277).

Przepis art. 361 § 2 k.c. w części dotyczącej utraconych korzyści wymaga przyjęcia hipotetycznego przebiegu zdarzeń i ustalenia wysokiego prawdopodobieństwa utraty korzyści. Ustawodawca nie wskazał

blizszych kryteriów budowania tych hipotez, pozostawiając je wiedzy i doświadczeniu życiowemu składu orzekającego, stosowanym odpowiednio do okoliczności sprawy (vide: wyrok SN z dn. 14.10.2005 r., III CK 101/05, LEX nr 187042). Dla ustalenia zaistnienia szkody oraz jej wysokości porównujemy rzeczywisty stan majątku po zdarzeniu sprawczym ze stanem hipotetycznym, czyli takim, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie sprawcze; innymi słowy bada się stan majątkowy przed i po nastąpieniu zdarzenia szkodzącego dla wykrycia różnicy w stanie majątkowym (tzw. metoda dyferencycyjna, różnicowa). W praktyce jednak nie bada się różnicy pomiędzy całym hipotetycznym majątkiem poszkodowanego, a całym rzeczywistym jego majątkiem, lecz różnice w określonej części tego majątku, która została dotknięta zdarzeniem szkodzącym.

Sąd nie znalazł podstaw do orzeczenia odszkodowania i w tym zakresie wniosek M. A. należało oddalić.

Należy w tym miejscu wskazać, iż to na wnioskodawcy spoczywa ciężar wykazania podstawy i wysokości dochodzonych roszczeń. Winien on zatem wykazać

zdarzenie, z którym łączy szkodę, wysokość szkody lub krzywdy oraz adekwatny związek przyczynowy pomiędzy szkodą lub krzywdą, a niewątpliwie niesłusznym aresztowaniem.

Wnioskodawczyni w momencie pozbawienia wolności była niepracującą zawodowo studentką, mieszkała z rodzicami i pozostawała na ich utrzymaniu. Z analizy materiału dowodowego nie wynika, by przez tymczasowe aresztowanie utraciła ona jakiegokolwiek korzyści, które by uzyskała, gdyby to nie nastąpiło. Kwestia zawieszenia

wnioskodawczyni w prawach studenta, a w konsekwencji utrata 1 roku studiów, także nie ma w tym zakresie znaczenia.

Zaznaczyć należy, że M. A. nie udowodniła w toku postępowania, że bezpośrednio po studiach podjęłaby pracę, a co więcej, że osiągnęłaby miesięczne wynagrodzenie w wysokości co najmniej średniej płacy krajowej w pierwszym kwartale 2022 r. w kwocie 6.235,22 zł.

Podnoszone przez wnioskodawczynię twierdzenia są hipotetyczne, opierają się na przypuszczeniach w związku z czym w oparciu o nie, nie sposób wywodzić jakiegokolwiek roszczenia

	odszkodowawczego wobec Skarbu Państwa. W ocenie Sądu niezasadne jest zatem przyznanie odszkodowania w kwocie 18.705,66 zł.		
Zadośćuczynienie			
2.	Kwota główna	Odsetki	
	Oceniając natomiast rozmiar poniesionej przez M. A. krzywdy i związanego z tym zadośćuczynienia na wstępie wspomnieć należy, iż zadośćuczynienie obejmuje rekompensatę za szkodę niematerialną wynikłą z pozbawienia wolności. Stanowią ją negatywne przeżycia psychiczne lub fizyczne wiążące się nie tylko z faktem pozbawienia wolności, ale również z tym, w jakich okolicznościach doszło do pozbawienia wolności, w jaki sposób osoba była traktowana podczas odizolowania. Zadośćuczynienie ma funkcję kompensacyjną i zasądzona suma zadośćuczynienia nie ma na celu usunięcia szkody niemajątkowej, a jedynie ma stanowić rekompensatę dla pokrzywdzonego, która choć częściowo złagodzi jego cierpienia. Zadośćuczynienie ma	Odsetki od zadośćuczynienia są wynagrodzeniem za opóźnienie w zapłacie sumy pieniężnej, która jest już wymagana i dlatego odsetki przysługują od dnia uprawomocnienia się wyroku.	

wobec niewspółmierności szkody niemajątkowej zrównoważyć negatywne przeżycia pokrzywdzonego (vide: wyrok SA w Krakowie z dn. 09.04.2008 r., II AKa 46/08, KZS 2008/6/48, Lex nr 452605).

Przy ustaleniu wysokości kwoty zadośćuczynienia za pozbawienie wolności należy brać pod uwagę wszystkie ustalone w sprawie okoliczności rzutujące na określenie rozmiaru krzywdy wyrządzonej osobie internowanej, w tym zwłaszcza okres izolowania jej od społeczeństwa, stopień dolegliwości, z jaką wiązało się stosowanie tej formy represji, a więc przykrości i przeżycia natury moralnej z tego wynikające, jak również konieczność poddania się rygorom związanym z pozbawieniem wolności (vide: wyrok SA we Wrocławiu z dn. 20.11.2012 r., II AKa 335/12, LEX nr 1238686).

Wątpliwości nie ulega, że zatrzymanie wnioskodawczyni wiązało się z ciężkimi, czy nawet bardzo ciężkimi osobistymi przeżyciami. Rozmiar cierpień M. A. potęgowany złymi warunkami sanitarnymi panującymi w areszcie, czy też niepewnością jutra określić należy jako bardzo duży. Zatrzymanie jej,

groźenie pozbawieniem życia czy podawanie błędnych informacji odnośnie stanu zdrowia jej rodziców i długotrwałość izolacji z całą pewnością mogły odbić się negatywnie na jej psychice, szczególnie biorąc pod uwagę jej młody wiek.

Stąd też żądanie zadośćuczynienia jest całkowicie uzasadnione.

Sąd wziął pod uwagę, przy ustalaniu rozmiaru cierpień moralnych i fizycznych doznanych przez wnioskodawczynię podczas jej pozbawienia wolności, zeznania złożone przez samą wnioskodawczynię, która obszernie i możliwie dokładnie opisywała moment jej zatrzymania i okres pozbawienia wolności, w tym warunki izolacji, w których przebywała, stosowane wobec niej próby jej zastraszenia. W tym zakresie zeznania M. A. są jednoznaczne, wiarygodne, zgodne z powszechnie znanymi realiami historycznymi, przy brakach dowodów przeciwnej treści, jak też korespondują ze zgromadzoną w aktach dokumentacją dotyczącą pozbawienia wolności. Przy rozważaniu wysokości zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze fakt, iż w związku z

	pozbawieniem wolności wnioskodawczyni została pozbawiona możliwości kontynuowania studiów (najpierw została zawieszona w prawach studenta, a następnie zmuszona wziąć urlop dziekański i powtarzać rok studiów), zatem z tym faktem wiązały się z pewnością określone cierpienia moralne. Sąd podzielił żądanie pełnomocnika wnioskodawczyni i samej M. A. co do wysokości zadośćuczynienia, uznając, że przyznanie zadośćuczynienia w kwocie 60.000 zł jest uzasadnione i kwota ta jest odpowiednia do subiektywnego poczucia krzywdy oraz wywołanego u wnioskodawczyni stresu i cierpień z nią związanych, a także pozostaje odpowiednia do warunków życia społeczeństwa.		
Inne			
3.	1.		
7. Inne ROZSTRZYGNIECIA Zawarte w WYROKU			
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności		
8. Koszty procesu			

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	
3, 4	Na podstawie § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r. poz. 1800 z późn. zm.) Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz wnioskodawczyni M. A. kwotę 295,20 zł tytułem zwrotu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w sprawie (240,00 zł + VAT – 55,20 zł). O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 13 ustawy z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego zgodnie z którym to przepisem koszty postępowania w sprawach objętych ustawą ponosi Skarb Państwa.	
9. PODPIS		
P., dnia 13 marca 2023 r. sędzia Izabela Dehmel		

ZARZĄDZENIE

Proszę:

1. Notować w kontrolce uzasadnień.

2. Odpis wyroku z uzasadnieniem i pouczeniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni.

3. Za 14 dni lub z apelacją.

P., dnia 13.03.2023 r.

sędzia Izabela Dehmel